

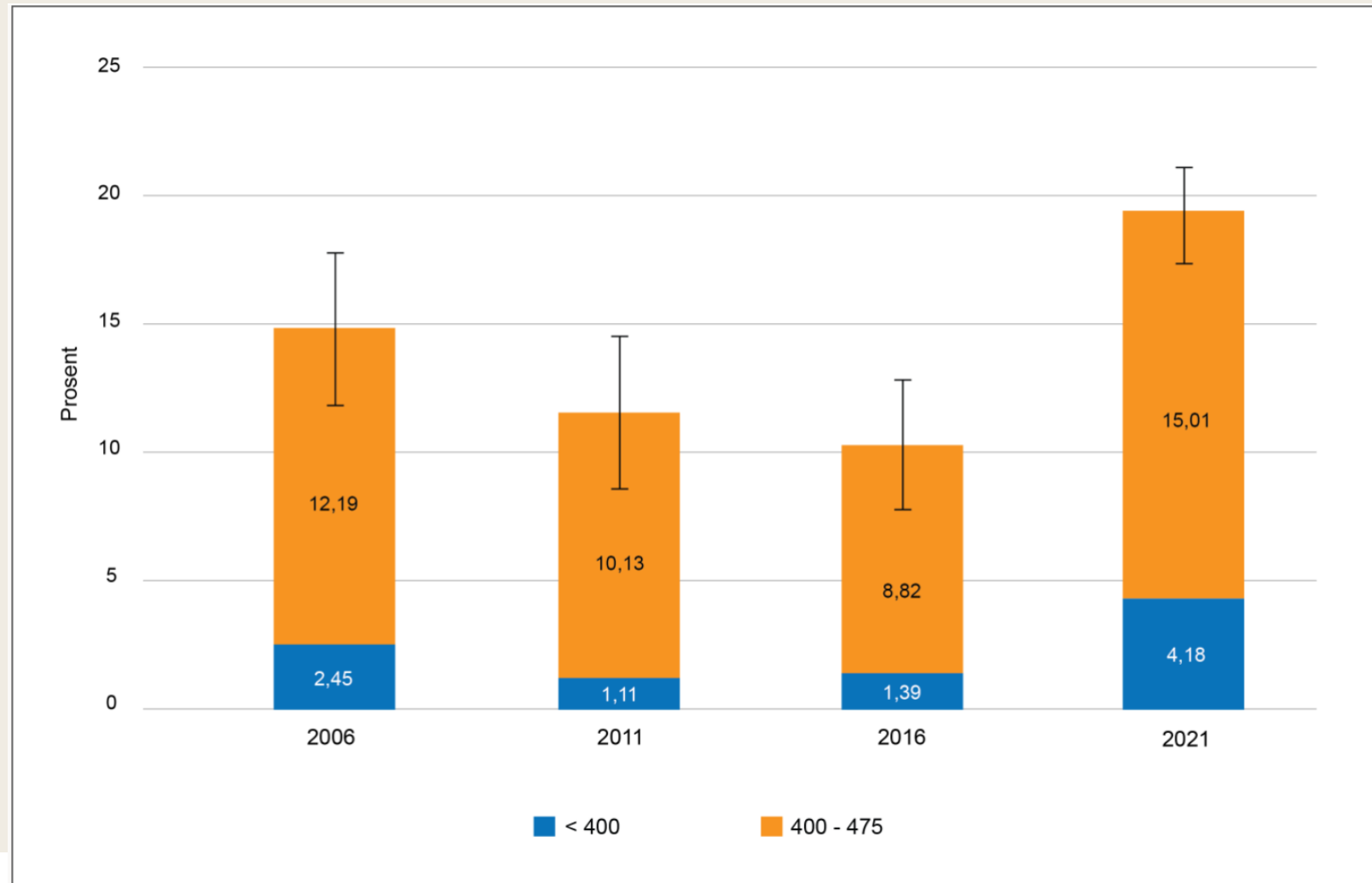
Margunn Mossige og Kjersti Lundetræ

Kva kan PIRLS fortelje oss om elevar med svake leseprestasjonar og undervisninga dei møter?

Mossige, M. & Lundetræ, K. (2024). Kva kan PIRLS fortelje oss om elevar med svake leseprestasjonar og undervisninga dei møter? . I Å. K. H. Wagner & H. Støle (Red.), *Tid for lesing! Norske tiåringers leseforståelse i PIRLS 2021*. Universitetsforlaget.

Elevar på lågt meistringsnivå og under

Er svak avkoding ei årsak?

- Sikker og rask ordgjenkjenning

ORDKJEDEPRØVE

Arbeid vannrett/vassrett ----->

påfemslåost

jahusdagsol

takblifraom

husdagfiskhar

utebarntilkan

tojulskalinn

Ordkjedeprøve og leseforståing 2016 og 2021

		N	Gjennomsnitt	SD	Korrelasjon leseforståing-ordkjeder
2016	Leseforståing	4232	560	65,2	0,44*
	Tal på ordkjeder	4018	28,6	9,2	
2022	Leseforståing	1673	522	71,6	0.42*
	Tal på ordkjeder	1639	26,5	9,2	

Nedgangen i leseforståing er større enn nedgangen på ordkjedeprøva.

Er svak avkoding ei årsak?

- Altså:
  - Svakare avkoding hos elevane er ikkje einaste eller heile forklaringa på nedgangen i leseforståing i PIRLS
- Begynnaropplæringa ikkje ei viktig årsak til nedgangen i leseforståing

Korleis vurderer elavane eiga lesing?

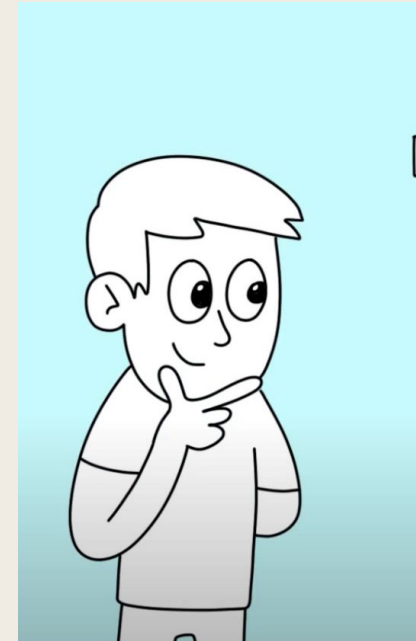
- Det er lett for meg å lese
75%
- Eg les vanlegvis godt
74%
- Eg les ikkje så godt som
mange andre i klassen min
62%

Overvurdering av leseferdigheit

- Å overvurdere eiga leseferdigheit er vanleg blant dei med svak ferdigheit (Lin & Zabrocky, 1998)
- Tiltru til eiga meistring -> Motiverer til innsats (Bandura, 1995)
- For høg tiltru -> Ser ikkje behov for forbetring og innsats (Lin & Zabrocky, 1998)

Overvurdering av leseferdigheit

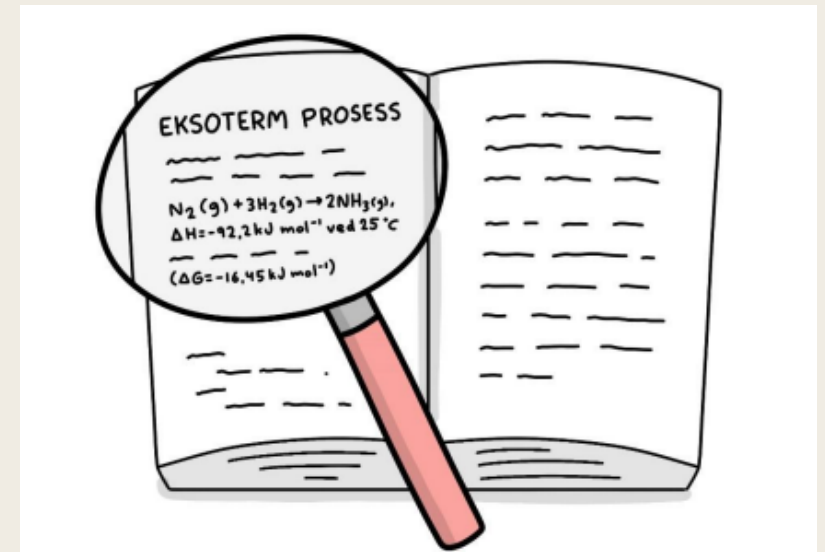
- Norske lærarar: Tilpassa opplæring ved å forenkle eller forkorte tekst og oppgåver (Aasen, 2024)
- Trene opp vurderingsevne, lære strategiar og lesemåtar (Lin & Zabrocky, 1998)
- Å oppleve meistring av krevjande tekstar kan byggje meistringstru (Bandura, 1995)

Eit forslag: tekstnær lesing

- Vanskeleg tekst
  - Lese fleire gonger
  - Annotasjon
  - Samtale og diskusjon
  - Tekstavhengige spørsmål
-
- Eleven skal jobbe med teksten som ein sjølvstendig lesar, samtidig med at han lærer av teksten.

Fisher & Frey, (2014), Strand, m.fl. (2022)

Kva så med leseopplæringa?

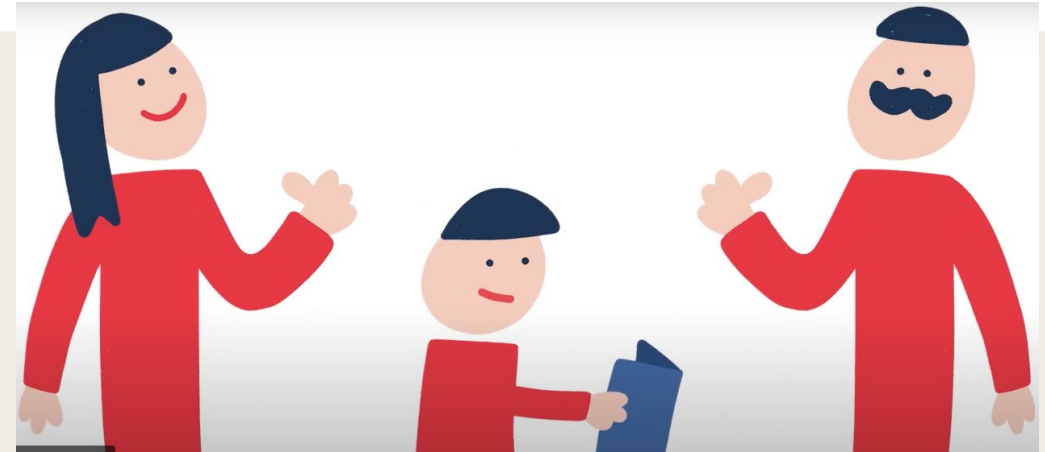

Læraren gjer ulike ting for å lære oss å lese	92 %
Når eg gjer feil, viser læraren min ein betre måte å gjere det på	92 %
Eg liker det eg les om på skolen	73 %
Læraren gir meg interessante ting å lese	72 %

Føresette til elevane på lågt eller under lågt meistringsnivå – einig eller litt einig

---

Undervisninga

- Barnet mitt har fått god hjelp til å lære å lese 87%
- Barnet mitt har fått god hjelp til å forstå det han/ho les 88%

Barnet

- Føresette er bekymra over barnet si evne
  - til å lese ukjende ord 48%
  - til å hugse og forstå tekst 45%

Dei sjølv ønskjer å

- bli meir involvert i leseundervisninga 72%

Endringar i skolen 2018/2019

Opplæringslova § 1-4. Tidleg innsats på 1. til 4. trinn

På 1. til 4. årstrinn skal skolen sørge for at elevar som står i fare for å bli hengande etter i lesing, skriving eller rekning, raskt får eigna intensiv opplæring slik at forventna progresjon blir nådd.

Norm for lærartettleik

Norma seier at talet elevar per lærar i ordinær undervisning ikkje skal vere høgare enn 15 på 1.- 4. trinn og 20 på 5.-10. trinn.

Har du følgjande ressursar tilgjengelege for å hjelpe elevar med lesevanskar?

Ein spesialist i leseopplæring
(t.d. spesialpedagog, logoped)

Ein ekstra lærar

Ein assistent (t.d. barne- og ungdomsarbeidar)

0% 20% 40% 60% 80% 100%

Alltid

Av og til

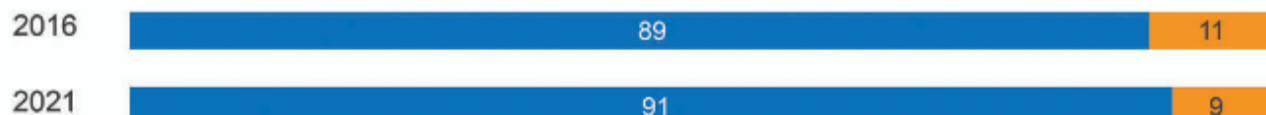
Aldri

Kva gjer du vanlegvis dersom ein elev byrjar å sakke akterut i lesing?

Eg lar eleven arbeide med ein spesialist (t.d. spesialpedagog, logoped)

Eg bruker meir tid på å arbeide individuelt med lesinga til denne eleven

Eg tilrår at eleven blir med på eit spesialopplegg for elevar med lesevanskar

Eg ventar og ser om resultatata blir betre med modning

Eg ber foreldra hjelpe eleven med lesing

0% 20% 40% 60% 80% 100%

Ja

Nei

Oppsummert

- Svakare avkoding ikkje heile forklaringa på at fleire strevar med leseforståing
- Elevane som strevar vurderer si eiga lesing høgt
- Elevane og dei føresette er nøgde med opplæringa
- Vanskeleg å peike på klare samanhengar mellom undervisning og lærarressursar og lågare leseprestasjonar.
- Men kva med lærarkompetansen når det gjeld lesing – for alle elevar? Skal vi akseptere at nokre elevar ikkje har lærar med utdanning?

Men kva med digitaliseringa?

- Ved dagleg skjermlesing av korte tekstar venner ein seg til ein overflatisk og rask lese måte som ikkje passar til tekstar som krev tid og merksemd (Liao & al., 2023)
- Dette er mest problematisk for svake lesarar på barnetrinnet (Salmeron & al., 2021)

finne fram til og gi att informasjon som kjem tydeleg fram i teksten, for eksempel i starten eller i ein avgrensa del av teksten

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN!
